

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski

w sprawie **K. S.**

ukaranego za czyn z art. 94 § 1 k.w.

po rozpoznaniu w dniu 13 lutego 2025 r.

w Izbie Karnej

na posiedzeniu bez udziału stron w trybie art. 535 § 1 i 5 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.s.w.

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść ukaranego od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Ząbkowicach Śląskich z 18 października 2023 r. sygn. akt II W 205/23,

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Ząbkowicach Śląskich.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Ząbkowicach Śląskich wyrokiem nakazowym z 25 maja 2023 r. sygn. akt II W 205/23, uznał **K. S.** za winnego tego, że w dniu 5 kwietnia 2023 r. około godziny 17:01 w miejscowości L. jechał, jako kierujący pojazdem marki S. o

nr rej. [...], nie posiadając międzynarodowego prawa jazdy upoważniającego do kierowania pojazdami na terenie Polski tj. wykroczenia z art. 94 § 1 k.w., za co wymierzył mu karę grzywny w wysokości 500 zł.

Sprzeciwem od wyroku nakazowego obwiniony zakwestionował powyższe rozstrzygnięcie w całości.

Po przeprowadzeniu rozprawy Sąd Rejonowy w Ząbkowicach Śląskich wyrokiem z 18 października 2023 r. sygn. akt II W 205/23 uznał obwinionego K. S. za winnego popełnienia wykroczenia z art. 94 § 1 k.w. i za to przy zastosowaniu art. 39 § 1 k.w.:

- na podstawie art. 39 § 2 k.k. wymierzył mu karę grzywny w wysokości 500 zł;
- na podstawie art. 39 § 1 k.w. odstąpił od wymierzenia wobec obwinionego środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów;
- zasądził od obwinionego na rzecz Skarbu Państwa zryczałtowane wydatki postępowania w kwocie 120 zł i wymierzył mu opłatę w wysokości 50 zł.

Prezes Sądu Rejonowego w Ząbkowicach Śląskich zarządzeniem z 8 stycznia 2024 r. sygn. akt II W 205/23 odmówił przyjęcia apelacji wobec wniesienia jej po upływie terminu, a zarządzeniem z 5 lutego 2024 r. stwierdził prawomocność przedmiotowego wyroku o sygn. akt II W 205/23 z dniem 30 stycznia 2024 r.

Kasację na korzyść obwinionego od powyższego orzeczenia wniósł Prokurator Generalny, zarzucając „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 8 k.p.w. w zw. z art. 7 k.p.k., art. 34 k.p.w. i art. 82 § 1 k.p.w. w zw. z art. 410 k.p.k., polegające na przeprowadzeniu przez sąd *meriti* wadliwej, gdyż wybiórczej i niepełnej oceny zgromadzonych dowodów i wynikających z nich okoliczności, w tym zwłaszcza dokumentu w postaci prawa jazdy serii [...], wydanego w dniu 31 maja 1976 r. i ważnego bezterminowo, dokumentu w postaci prawa jazdy wydanego w dniu 20 kwietnia 2023 r. oraz wyjaśnień obwinionego, w perspektywie realizacji znamion wykroczenia z art. 94 § 1 k.w., co doprowadziło do niesłusznego przyjęcia, iż K. S. prowadząc w dniu 5 kwietnia 2023 r. pojazd mechaniczny swoim zachowaniem wypełnił znamiona czynu

stypizowanego w tym przepisie, podczas gdy należyta ocena całokształtu zgromadzonego materiału dowodowego winna prowadzić do uznania, że wymieniony posiadał nieprzerwanie od dnia 31 maja 1976 roku uprawnienia do kierowania pojazdami kategorii B, nie dysponując jedynie w dacie czynu ważnym dokumentem potwierdzającym ich posiadanie, a zatem jego zachowanie winno zostać ocenione wyłącznie na płaszczyźnie przepisu art. 95 § 1 k.w., określającego łagodniejszą - niż przewidziana w art. 94 § 1 k.w. – odpowiedzialność”

Podnosząc powyższe zarzuty, Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna, co pozwoliło na uwzględnienie jej przez Sąd Najwyższy na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.s.w. Lektura akt sprawy wskazuje bowiem, że K. S. uznany został za winnego popełnienia wykroczenia z art. 94 § 1 k.w., którego dopuścił się w ten sposób, iż w dniu 5 kwietnia 2023 roku około godziny 17:01 w miejscowości L. prowadził na drodze publicznej pojazd bez wymaganych uprawnień. Tymczasem prawidłowa ocena wszystkich zgromadzonych dowodów nie pozwala na przyjęcie, iż w chwili zdarzenia nie miał uprawnień do prowadzenia pojazdu określonej kategorii tj. w ogóle ich nie uzyskał lub utracił je w wyniku ich cofnięcia. W aktach sprawy bowiem, jako załącznik do sprzeciwu przedłożona została przez obwinionego kopia prawa jazdy wydanego w dniu 20 kwietnia 2023 r., stwierdzającego, że uprawnienia do prowadzenia pojazdów kategorii B posiada on nieprzerwanie od dnia 31 maja 1976 r. (k. 44).

W świetle powyższego należy podzielić pogląd Prokuratora Generalnego, że zaskarżony wyrok zapadł z rażącym i mającym istotny wpływ na jego treść naruszeniem przepisów prawa procesowego wskazanych w zarzucie kasacji, mianowicie dokonaną z rażącym naruszeniem art. 8 k.p.w. w zw. z art. 7 k.p.k., art. 34 k.p.w. i art. 82 § 1 k.p.w. w zw. z art. 410 k.p.k. ocenę zebranego materiału dowodowego, w toku której Sąd pominął i zaniechał poddania analizie na płaszczyźnie realizacji znamion art. 94 § 1 k.w. istotnych w tym zakresie dokumentów

i wynikających z nich okoliczności oraz wyjaśnienia obwinionego, które należało ocenić m.in. na płaszczyźnie art. 124 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami, która weszła w życie w dniu 19 stycznia 2013 r. (Dz.U.2024.1210. tekst jednolity). Dokonała ona w zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektywy nr 2006/126/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 roku w sprawie praw jazdy (przekształcenie) (Dz. Urz. UE L 403 z 30.12.2006. str. 18) oraz częściowo dyrektywy 2003/59/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie wstępnej kwalifikacji i okresowego szkolenia kierowców niektórych pojazdów drogowych do przewozu rzeczy lub osób, zmieniającej rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85 oraz dyrektywę Rady 91/439/EWG i uchylającą dyrektywę Rady 76/914/EWG (Dz. Urz. UE L 226 z 10.09.2003. str. 4, ze zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdz. 7. t. 7, str. 441. ze zm.).

Wspomniany wyżej art. 124 w ust. 1 cyt. ustawy dotyczy wymiany praw jazdy wydanych bezterminowo, na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie wskazanej ustawy. Przepis ten nałożył na osoby posiadające prawo jazdy wydane do dnia 19 stycznia 2013 r. obowiązek dokonania ich wymiany na prawo jazdy zgodne ze wzorem, określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 20 ust. 1 pkt 1. w ust. 4 określono terminy wymiany praw jazd, pod rygorem wskazanym w ust. 6, *de facto* utraty ważności dokumentu. Pojęcia ważności i utraty ważności, którymi operuje art. 124 ust. 6 u.k.p., dotyczą dokumentu prawa jazdy potwierdzającego posiadanie uprawnień do kierowania pojazdami, a nie samych uprawnień. W konsekwencji osoba, która posiada nieważny dokument prawa jazdy, zachowuje uprawnienia do kierowania pojazdami, choć z uprawnień tych nie będzie mogła korzystać tak długo, jak nie otrzyma nowego dokumentu prawa jazdy. Dokument ten potwierdza bowiem posiadanie przez nią stosownych uprawnień (*wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 12 grudnia 2013 r. sygn. akt K 5/13; OTK-A 2013/9/137, Dz.U.2014/37; LEX 1405419*). Wyraźnie odróżnia się zatem „uprawnienie do kierowania pojazdami”, stanowiących prawo podmiotowe uprawniające do kierowania danego rodzaju pojazdem mechanicznym, od samego dokumentu prawa jazdy, potwierdzającego nabycie takich uprawnień, na co wskazuje także orzecznictwo sądów administracyjnych (*np. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 30 maja 2023 r. sygn. akt II GSK 1088/22, LEX 3593562; wyrok*

Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z 11 marca 2015 r., sygn. akt III SA/Po 783/14, LEX 1807836). Funkcją prawa jazdy jest bowiem jedynie potwierdzenie posiadanych uprawnień. W postępowaniu w sprawie wymiany prawa jazdy nie są badane ani ustalane uprawnienia danej osoby do kierowania pojazdami, zaś samo wydanie dokumentu prawa jazdy stanowi czynność materialno-techniczną (*wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Łodzi z dnia 10 marca 2016 r. sygn. akt III SA/Ld 1068/15. LEX 2012429*). Zatem, że utrata prawa jazdy, z jakichkolwiek powodów, w tym z powodu utraty jego ważności, nie jest tożsama z utratą uprawnień do kierowania pojazdami (*tak Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu w wyroku z 11 marca 2015 r. sygn. akt III SA/Po 783/14, LEX 1807836: a także Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gliwicach w wyroku z 17 września 2008 r. sygn. akt II SA/G1 158/08, LEX 515334*).

Przenosząc powyższe na grunt przedmiotowej sprawy, zasadne jest przyjęcie, iż 5 kwietnia 2023 r., wbrew stanowisku Sądu Rejonowego w Ząbkowicach Śląskich, K. S. posiadał stosowne uprawnienia, tyle że nie posiadał przy sobie dokumentu potwierdzającego posiadanie tych uprawnień, co nie jest wystarczające dla przyjęcia wypełnienia znamion z art. 94 § 1 k.w.

Niemniej prowadzenie na drodze publicznej pojazdu bez posiadania przy sobie wymaganych dokumentów penalizuje inny przepis prawa materialnego, a mianowicie art. 95 § 1 k.w. określający zarazem łagodniejszą - niż przewidziana w art. 94 § 1 k.w. - odpowiedzialność.

Zakres obowiązków posiadania i okazywania dokumentów ciężących na kierującym pojazdem, których niedopełnienie może skutkować odpowiedzialnością za wykroczenie, kształtuje art. 38 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym, w brzmieniu obowiązującym od dnia 5 grudnia 2020 r., nadanym ustawą z dnia 14 sierpnia 2020 r. o zmianie ustawy - Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 1517).

Przepis art. 38 ust. 1 wymienionej ustawy obliguje kierującego pojazdem do tego, aby posiadał przy sobie i okazał na żądanie uprawnionego organu dokument stwierdzający uprawnienie do kierowania pojazdem inny niż wydane w kraju prawo

jazdy, jeżeli nie posiada wydanego w kraju prawa jazdy (*por. wyrok Sądu Najwyższego z 23 czerwca 2021 r. sygn. akt V KK 181/21, LEX 3296456*).

Zgodnie zaś z treścią art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz.U.2024.1210, tekst jednolity) dokumentem stwierdzającym posiadanie uprawnień do kierowania pojazdami jest prawo jazdy wydane za granicą. Zatem ewentualna odpowiedzialność K. S., nieposiadającego przy sobie w dacie kontroli ważnego prawa jazdy wydanego w Polsce wymagała wyjaśnienia, na gruncie art. 95 § 1 k.w., czy amerykańskie prawo jazdy wydane w stanie M., które okazał na żądanie policji, spełnia wymogi określone w ust. 2a. 2b. 2c lub 2d art. 4. ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami.

Z tych też względów konieczne stało się uwzględnienie kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść obwinionego K. S. oraz zawartego w niej wniosku o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Ząbkowicach Śląskich do ponownego rozpoznania.

[J.J.]

[f.n]